צח.

מסורת הש"ם

"א ב מיי פי״ד מהל׳ איסורי ביאה הלכ' יו טוש"ע י"ד סימן רסט :סעיף ג מיי' שם טוש"ע שם אי :סעיף

מוסף רש"י

שלישית לא דברה עמו. לפי שמבע כבוד הכן ולא מבע כבוד האב (מלכים ר יד כה. ונוי' רד"ק סלכה חדשה שלא שמענוה מחתר (בכורות לוו:). אם קודם מעשה אמרה. קודם שבא מעשה ההלכה לידו (שם) אמרה להאי שמועה לחלמידיו בשם רבו הוראה (לעיל עוו.) נאמן לאומרה בשעת מעשה (בכורות לח:). ואם לאו אין שומעין לו. אינו נאמן להעיד בשם רבו, שמה מחמת מעשה הבה לידו הוא אמר כן (קדושי שין. נהפך להם לישראל מין. נהפך להם לישראל מרעה לטובה. מרעה שהיו בה אשר אבדם מלך ארם וישימם כעפר לדוש, ועכשיו נהפך להם לטובה שלא בקדושה. וכל שנחגייר כקטן שנולד עכשיו בלא אב ואס וקרובים דמי ואין עליו קורבה מקודם לכן ומיהו קורפט מקודם עפן דמים רבנן הוא דגזור עליה בכל האסורות לו בגיותו, משום שלא יאמרו באין מקדושה חמורה לקדושה קלה, הלכך נשא אחותו מן האם. שנולדה קודם שנתגיירה דאחותו היא ולא גרע מבן נח ומדרבנן שלא יאמרו וכו' דקסבר ר' מאיר אחותו מן האם אסורה לבני נח ואפילו אחות אביו מן האם ואחות אמו מן האב (צ"ל האם) ויליף לה מעל כן יעוב איש את אביו ואת אמו, דאביו זה אחות אביו ואמו זה אחות אמו כדרים לה ר״ל לקמן בשמעתין (סנהדרין נח.). מן האב יקיים. דלא נאסר איסור אחוה בבני נח מוסר מיסור ממוט בכני נמ אלא מן האם דכתיב (בראשית כ) וגם אמנה אחומי בת אבי היא אך לא נח אמי, אלמא בת האב שריא להו ובת האם לא ש**כיא להו** (סנהדרין נח.). אחות האב מן האם יוציא. כדכתינ על כן יעונ איש את אביו ודרשינן את אביו אחות אביו מן האם

דלה השכחן שדברה עמו שלישית ושמה כיון שמלינו שחזרו כקטן שנולד דמי כגון הורתו שלא בקדושה ולידתו בקדושה דיש לו לקלקולם ונתנבא עליהם נחום האלקושי היינו יכולים לסבור שגם אז שאר מן האם כשאר ישראל גמור ואין לו שאר מן האב: לא סימא נמנצא עליהן יונה וא״ת והא אשכחן דדברה עמו שלישית בעסקי

נינוה דכתיב ויאמר ה' אל יונה ההיטב חרה לך על הקיקיון וגו׳ ואני לא אחום על נינוה וגו' וי"ל דהני לאו עסקי נינוה נינהו ומיהו לרב נחמן בר יצחק דאמר שוב לא דברה עמו קשיא וי"ל שזה היה אומו יום וחשיב הכל נבוחה חחת:

רב נחמן בר יצחק אומר ה"ק כו'. אמר ר"י שחולק °על אותו מדרש שהביא רש"י בפירוש נביאים (מלכים ב י) ויאמר ה' אל יהוא יען אשר הטיבות וגו׳ ע"י יונה בן אמתי אמר לו או שמא אינו חושב אלא דברים שהוא לורך גדול כגון מעשה נינוה וכיולה בו: בשא אחותו מן האם יוציא. פירש בקונטרס דגזרינן שמא ישא אחותו שנולדה אחריו שיש בה כרת משמע שסובר דאם היתה גם לידתו שלא בקדושה היה מותר באחותו מן האם שנולדה בנכריות כיון דתרוייהו שלא בקדושה דהתם ליכא למגזר שמא ישא אחותו שנולדה אחריו וקשה דהא לעיל בפ"ב (ד' כב. ושם) (כ) אמימר אמר [אפיי] האחין מן האם מעידים לכתחלה ומאי שנא מעריות פי׳ שאפי׳ נתגיירו ונולדו בנכריות שייך בהו קורבה ומשני ערוה לכל מסורה כו' משמע דאפילו נולדו בנכריות שייך בהו קורבה דאם דבסתם גיורת מיירי ועוד בני יודן אמתא הורתן ולידתן שלא בקדושה הוה אפ"ה אסר להו רב ששת (לעיל ד׳ מ:) למינסב נשי דהדדי אלא י"ל דטעמא דדלמא אתי לאיחלופי בישראל ואפי׳ בנולדו בהיותם נכריות יש לגזור בקורבת אם והא דנקט הכא לידתו בקדושה לרבותא נקטיה דאע"ג דלידתו בקדושה דכשתי אמהות דמו אפ״ה אסירי דלמא אתו לאיחלופי בישראל וריב״א פי׳ דלהכי נקט הורתו שלא בקדושה דאי בקדושה הרי הוא כישראל גמור ומותר באחותו שנולדה בהיותה נכרית כיון דלית ביה לד נכריות כלל ולא שייך בה שמא יאמרו אי נמי משום הכי נקט הורתו שלא בקדושה ולידתו בקדושה דפסיקא ליה מילתא שאז איירי בין נולדה לפניו בנכריות בין נולדה אחריו בקדושה וה"ר חיים פירש דדוקא נקט ולידתו בקדושה דאז מן האב 'קיים שלא ראה עלמו בנכריות וליכא למימר ביה שמא יאמרו באנו מהדושה חמורה לקדושה קלה אבל אם גם לידה שלא בקדושה אפי׳ מן האב יוליא דכיון שראה עלמו בנכריות אתי למימר באנו מקדושה חמורה כו' דהא שמעינן לרבי מאיר דהכא בירושלמי ובבראשית

הא איסורא איכא. מדרבנן דלא ליתי לאיחלופי בישראל וקשיא לרב על עסקי גינוה. תימה דאמאי אילטריך למכחב שנית ולא שלישית אחא: הא דאמור רבנן אין אב למלרים. ואפילו היכא דליכא למימר

> משום דשטופי זימה הוא ולא ידעינן. אבוה מנו אבל היכא דידיע כגון היו אביו ואמו חבושים בבית האסורים דלא נבעלה לאחר חיישינן ואי נולד בקדושה דליכא למימר כקטן שנולד ליהוי ליה נמי שאר אב דהא ודאי ירבעם בן יוחש: על עסקי נינוה

הא איסורא איכא ה"ה דאפילו איסורא נמי ליכא שואיידי דבעי למיתני סיפא אבל חייבין אמר נמי רישא אין חייבין אמר רבא אהא דאמור רבנן אין אב למצריי לא תימא משום דשמופי בומה דלא ידיע אבל ידיע חיישינן אלא אפילו דידיע נמי לא חיישינן דהא שני אחין תאומים דמפה אחת היה ונחלקה לשתים וקתני סיפא לא חולצין ולא מייבמין ש"מ אפקורי אפקריה רחמנא לזרעיה דכתיב יבשר חמורים בשרם וזרמת סוסים זרמתם ת"ש דאמר רבי יוסי מעשה בניפטיים הגר שנשא אשת אחיו מאמו ובא מעשה לפני חכמים ואמרו אין אישות לגר ואלא גר דקדיש ה"ג לא תפסי בה קדושין אלא אימא אין איסור אשת אח לגר מאי לאו דנסבא אח כשהוא גר ילא דנסבא כשהוא עובד כוכבים כשהוא עובד כוכבים מאי למימרא מהו דתימא ליגזור כשהוא עובד כוכבים אטו כשהוא גר קמ"ל ת"ש דאמר בן יאסיין כשהלכתי לכרכי הים מצאתי גר אחד שנשא אשת אחיו מאמו אמרתי לו בני מי הרשך אמר לי הרי אשה ושבעה בניה על ספסל זה ישב ר' עקיבא ואמר שני דברים גר נושא אשת אחיו מאמו ואמר יויהי דבר ה' אל יונה שנית לאמר ישנית דברה עמו שכינה שלישית לא דברה עמו שכינה קתני מיהת גר נושא אשת אחיו מאמו מאי לאו דנסבא אחיו כשהוא גר לא דנסבא כשהוא עובד כוכבים מאי למימרא מהו דתימא נגזור כשהוא עובד כוכבים אמו כשהוא גר קמ"ל ומי מהימן והאמר ר' אבא אמר רב הוגא אמר רב כל יתלמיד חכם שמורה הלכה ובא אם קודם מעשה אמרה שומעין לו ואם לאו אין שומעין לו איבעית אימא מורה ובא היה ואיבעית אימא משום דקאמר הרי אשה ושבעה בניה ואיבעית אימא שאני הכא דקאמר מעשה אחרינא בהדה אמר מר ויהי דבר ה' אל יונה שנית לאמר שנית דברה עמו שכינה שלישית לא דברה עמו והא כתיב יהוא השיב (את) גבול ישראל מלבא חמת עד ים הערבה כדבר ה' אשר דבר ביד עבדו יונה בן אמתי הנביא אמר רבינא על עסקי נינוה קאמר

חבוה הוח: דהח שני חחין מחומים כו': ה"ג וקחמר לח חוללין ולח מייבמין. ומסיפא יליף טעמא דאי מרישה לה מצי למילף דהפילו שהר האם אין לו דטעמא לאו משום דורמת סוסים הוא אלא משום דכקטן שנולד דמי: ורמת. זרע שהוא יורה כחן כזרם מים המקלח בכח: בנפטיים הגר: דנסבא אחיו. המת כשהוא גר דהויא קידושיו קידושין ושריא לאחיו דאין לו אחוה דכקטן שנולד דמי: כשהות עובד כוכבים. ומשנתגייר לא ידעה דלא הוה ליה בה קידושין הלכך שרי לחחוה: הרי חשה. גיורת ושבעה בניה (6) שהתיר להן רבי עקיבא לישה אים את אשת אחיו ומהן למדתי: אם קודם. שבא מעשה לידו היה רגיל לשנותו לתלמידיו שומעין לו ואם לאו הואיל ודבר חידוש הוא שמא בשביל מעשה שבא לידו אומרה: הרי אשה ושבעה בניה. ראיה של קודם לכן הביא: ואי בעית אימא שאני הכא דקאמר. מילתא דיונה בן אמתי בהדה ומגו דמהימן אהא מהימן נמי אהא דניכרין דברי אמת שביחד קבלן: הוא השיב. קחמר. דלח דברה עמו על עסקי נינוה אלא שתי פעמים: ה"ג גר שהיתה הורתו שלא בקדושה ולידתו בקדושה: נשא אחותו מן האם. שנולדה בהיותה עובדת כוכבים יוליא. ואע"ג דלאו אחותו היא דכקטן שנולד דמי גזירה דלמא אתי למנסב אחותו שנולדה אחריו דבההיא איכא כרת דלידת שניהם בקדושה ואחותו גמורה מן האם הויא כישראלית שילדה בן

ובת: מן החב יקיים. שהכל יודעין דאין אב לעובד כוכבים וא"ל אתי למנסב בת אביו שיוליד מאשה אחרת משנתגייר לא איכפת לן דהא לאו בנו הוא: אחום האב מן האם יוליא. גזירה משום אחותו מן האם כדאמרן: רב נחמן בר יצחק אמר הכי קאמר כדבר ה' אשר דבר ביד עבדו הנביא כשם שנהפך לנינוה מרעה למובה כך בימי ירבעם בן יואש נהפך להם לישראל מרעה למובה ת"ש סגר שהיה לידתו בקדושה

רבה דחסר בן נח בחחותו בין מן החב בין מן האם דדריש על כן יעוב איש את אביו ואת אמו (בראשית ב) בסמוך לו מאביו בסמוך לו מאמו ומיהו נראה לר"י דהך ברייתא פליגא אירושלמי ובראשית רבה דהא משמע דכ"ע מוקי הכא קרא לאחות אב ואחות אם והיינו כרבנן דהתם ועוד דטעמא דאחות אב מן האם יוליא משמע בפ׳ ד׳ מיחות (סנהדרין נח.) דהוי משום שמא יאמרו באנו דאילו טעמא דאיחלופי ליתיה הכא בקורבת אב א״כ משמע דבהאי גר דלידתו בקדושה שייך שפיר טעמא שמא יאמרו אע"פ שלא ראה עלמו שעה אחת בנכריות וזה דוחק לומר דאחות אב מן האם לא קאי אגר דרישה אלא מיירי בלידתו שלא בקדושה כי היכי דלא קאי נמי סיפא דקתני נשא אשה ובתה ארישא כדפי׳ בקונט׳ דהכא משמע דקאי אגר דרישא: אחרת האב שן האם יוציא. פי׳ בקונט׳ דגזרינן משום אחותו מן האם ואין נראה דבהדיא משמע בפרק ד׳ מיתות (ג״ן שם) דטעמא משום שמא יאמרו דמוקי התם הך ברייתא כר׳ אליעזר דדריש את אביו זו אחות אביו ואם כן מיתסרא בנכריות:

והורתו שלא בקדושה יש לו שאר האם ואין לו שאר האב כיצד נשא

אחותו מן האם יוציא מן האב יקיים אחות האב מן האם יוציא

ל) [שכת ל. וש"נ],ל) [בס"ל: לגרן, ג) מכילתא ריש פרשת בא, ד) בכורות לח: לעיל עז. קדושין ע:, ה) סנהדרין נו: ע"ש, ו) בס"ה: לגוי,

תורה אור השלם

1. וַתַּעְגָּבָה עַל פָּלַגְשֵׁיהֶם אֲשֶׁר בְּשַׂר חֲמוֹרִים בְּשָׂרְם וְזִרְמַת סוסים זרמתם:

2. וַיְהִי דְבַר יִיְ אֶל יוֹנְה .2 שַׁנִית לַאמֹר: יונה ג א שַּנְּיוֹ לֵאבּוּוֹ. 3. הוא הַשִּׁיב אֶת גְּבוּל יִשְׂרָאֵל מִלְבוֹא חֲמֶת עַד ָיָם הָעַרְבָּה בִּדְבַר יִיְי אֶלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר דִּבֶּר אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר דִּבֶּּר בְּרֵד עַבְדּוֹ יוֹנְה בֶּן אֲמִתַּי הַנְּבִיא אֲשֶׁר מִגַּת הַחַפָּר: מלכים ב יד כה

גליון הש"ם תום' ר"ה רב נחמן בר יצחק וכו' על אותו מדרש שהביא וכו'. והוא נסדל

מולם:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה הרי אשה וכו׳ שהתיר להן. נ״ב עיין בתוספו׳ פרק הערל ריש לף עו: (נ) תום' ד"ה נשח וכו׳ לעיל בפ״ב אמרינן